

Povedati pa bočem tudi z navadnimi številkami. Kembelj take vage se zvaga in recimo, da je 3 in četrt funta težak. Koliko se sedaj mora temu prikovati? — Toliko kolikor so 3 kilogrami in četrt kilograma težji od 3 funtov in četrt funta. Tri celi in četrt funta je en kilogram in 82 dekagramov, še manjka do 3 kilogr. in 25 dekagramov = en kilogr. in 43 dekagr. Ravno toliko se kembeljnu železa dostavi.

Vsak kovač ali ključar to lahko kembeljnu prikuje. Vendar mora tudi na vrhu luknico narediti v kembelj, da se bodo mogle va-nj tudi te vrste tehtnice štempljati.

Rimske vage bodo potem vlekke na mali strani v vsaki zarezi $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1 kilogram itd. Na večji strani bodo pa na vsaki zarezi vlekke cel kilogram naprej do 5, 10, 15, 20, 100 kilogramov, kakor koli so konstruirane.

Nekatere naše stare vage vlečejo na večji strani precej, na prvi zarezi zdaj 25 funtov, druge 10; to je različno. Vendar bodo ravno tako v istih zarezi, kolikor sedaj funtov vlečejo, tudi z dostavljenim kembeljnom kilogramov vlekke. Imena na firnike $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1 funt se lahko enačijo s $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1 kilogramom ali pa s 25, 50, 75, 100 dekagrami ali 1 kilogramom.

To velja za malo stran.

Za večjo stran naj se pa namesto imena funt imé kilogram izreka, n. pr. na 25. zarezi je 25 funtov bilo poprej, sedaj naj se reče 25 kilogramov itd.

Ali pa bodo po tem načinu pravične kmečke sedanje vage? Ali se bo moglo z vagami te vrste natančno vagati?

Odgovorim Vam, da, kdor konstrukcijo rimskih vag razume, bo vedel, da železna palica, na kateri so zareze, ni nič drugega nego dvigalo (Hebel). Os (Axe) je podlaga, in skledica z verigami obešena na drugi konec dvigala, je za utežnost (Last). Ako prostovoljno kembelj obesimo na palico, in denemo v skledico uteže ravno en funt, kjer kembelj dviga nad in vodoravno, se napravi zareza in ondi se vaga en funt. Ravno taka je pa tudi za kilogram. Če obesiš tudi prostovoljno težak kembelj na palico dvigala rimske vage in deneš potem 1 kilogram uteže v skledico, kjer vleče vodoravno kembelj, je to kilogram. Potem se na dalje postopa. Dene se zdaj v skledico deset funtov ali za kilograme 10 kilogramov in ta dolgost med 1. zarezo in zarezo za 10 kilogramov ali funtov se deli na 10 enakih dolgosti z zarezi. Ta dolgost od ene do druge zareze se nadaljuje ali pa od ene do desete. Na mali strani železne palice so zareze $\frac{1}{4}$ (četrt) funta, katere so tudi popolnoma rabljive za $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1 kilogram itd.

„Novice.“

Dobro črnilo ali tinto napraviti se vzeme 8 lotov turških šisk (türkische Galläpfel), ki se precej debelo stolčejo in v pokriti posodi na sonce

ali toplo peč postavijo za 2 ali 3 dni. Potem se vzeme en bokal (piut) deževnice ali potočnice, tudi snežnica velja in 3 loti gumija (gumi arabicum); ta zmes se pusti zopet 2 do 3 dni stati. K tem se pridenejo 4 lote zelenega vitrijola (Eisen-vitriol) in $\frac{1}{2}$ lota galuna (Alaun), oboje stolčeno; slednjič se prilije $\frac{1}{2}$ bokala dobrega kisa (Wein-Essig) in vse postavi na topel kraj. Dobro je vso zmes večkrat pomešati in kedar je gošča se vsedla, se zamore črnilo iztočiti; potem se zamore na goščo zopet en bokal deževnice naliti, kar se večkrat premeša, in tako se dobi še drugo črnilo, ki je sicer slabše, pa vendar le za rabo, vsaj za šolarje. Vse te reči se dobijo v špecarijskih štacurah! —

Sneg raz ogonov orati nasvetuje nek gospodar s sledečimi besedami. Pravi: lani sem iz 25 kop namlatil samo $5\frac{1}{2}$ meca pšenice. Letos se bojim enake nesreče, če sneg predolgo obleži. Na G. Štajerskem imajo navado z malim plugom sneg iz nad ogonov izorati in v razgone potisniti. To ni dič nenavadnega, kakor tudi ne, če se živina na zimino nažene. Vendar se to še malokde posnema, čeravno je silno koristno. Jaz sem, še ne dolgo, dal sneg na vsej ozimini tako preorati in svetujem isto storiti in sicer ob toplih popoldnevih. Le na preveč mokrotne njive se ne more živina spustiti. Pri manjših njivah se da snegova skorja tudi z grabljami predreti.

Avstrijsko konjerejstvo ima po deželah izvan Ogerskih 478 žrebčarijskih štacij, kder se je lani 1598 žrebčev spustilo na 68.416 kobil; samo na Štajerskem se je na 33 štacijah spustilo 101 žrebec na 3821 kobil. Ako bo vse po sreči šlo, dobimo letos blizo 70.000 mladih žrebet.

Da bi se cena pri soli znižala, je podružnica štajerske kmetijske družbe v Brucku svojemu poslaniku za občni zbor govoriti in delovati naročila. Tako postopanje svetujemo tudi podružnicam omenjene družbe na Slovenskem. Občni zbor se bode vršil v Gradeu 28. in 29. marca 1876.

Sejmovi na Štajerskem. 10. jan. v Šmarji in pri Novi cerkvi. — 12. jan. v Planini. — 14. jan. v Beračah. — 17. jan. v Kapelah, v Gor. Radgoni in v Petrovčah. — 20. jan. pri sv. Lenartu v slov. goricah.

Sejmovi na Koroškem. 8. jan. v Gmündu. — 10. jan. v Beljaku in Strassburgu. — 12. jan. v Milštatu. — 17. jan. v Št. Vidu. — 20. jan. pri sv. Hemi na Kerki. — 25. jan. pri Št. Pavlu.

Dopisi.

Od sv. Lovrenca v slov. gor. (Zima. — Na potu umrl. — Slabo stanje šole in

nada boljše prihodnosti.) Dragi in priljubljeni nam „Sl. Gospodar“ v mnogo iztisih prihajaš k nam in nam, svojim čitateljem, mnogo dopisov in drugih dobrih reči donášaš, zakaj bi ne bi tudi enkrat iz naše doline nektere reči objavil? 8—11. dec. smo imeli tukaj nepričakovano hudo zimo, brž ko ne je trta trpela, ker je vse bilo v ledu. 11. dec. se pelja 70 let stari mož Lovreno Vojsk zavolj nekih opravil na Ptuj; ker je bil že bolj slabosten, ga zima prevzame in starček onemore. Ko jegova hči to zapazi, ga da, preden se na Ptuj pripeljeta, v neko hišo prenesti, ker je čez 2 uri mirno zaspal. Rajni je bil dolga leta cerkveni ključar, dober Katoličan blag oče in kmetovalec, poprek dobra in poštena duša, naj v miru počiva! Še nekaj! naša farna šola zadnje leta jako slabi in hira. Imamo čez 300 za šolo doraslih otrok in le eno šolsko sobo; poprej smo imeli zmirom 2 učitelja, zadnja leta pa imamo le enega in ta še se nam je spridil. Dosedanji šolski odbor iz večine iz županov sestavljen je malo maral za šolski napredek. Neki Lovrenčki predstojnik je pre neki pred zadnjo srensko volitvijo pravil „dokič mo jas rihtar ti cajt vam nede trebalo šole ptičiti“. Ali tako šola vendar ne more ostati, in stvar se res že na boljše obrača. Novi šolski odbor in izvoljeni novi jegov predsednik in novi ogleda že delajo na to, da se toliko potrebno šolsko poslopje postavi. Res trda je za denar ali dobra volja vse izmore; tedaj se nadjamo, da bode dobila naša mladina v kratkem času 2, in če Bog da, dobra učitelja, kar vsak spametjak že dolgo želi in kar vsakega dobrega očeta v srce veseli.

Lovrenčki

Iz Koprivnice. (Sv. misijon.) Hvaležnost me veže, da pošljem nekaj besed o našem misijonu. V osmini po Devici Mariji čistega spočetja so prišli 4 gospodje od sv. Jožefa pri Celju, ter so nam na prižnici in v spovednici celih 8 dni toliko duhovnih dobrot razdelili, da nam bodo ostali v spominu do zadnjega zdipljeja.

Poplačati trud preč. gg. misijonarjem ne moremo, pa naj Jim vsaj te-le vrstice naznanijo naše hvaležno srce.

Da si je bila prav tisti teden grozna zima, je bila vendar cerkva dan na dan celo natlačena; iz 6 fara, celo iz daljnega Kranjskega so prišli ljudje slovečih pridigarjev poslušati, in mnogo, mnogo jih je bilo videti, ki so se solznih oči Bogu zahvaljevali, da so še misijon doživeli. Tako nam je bila v svetem letu lepa prilika dana tudi svetim postati, in prav misijonu pripisujemo, da so zdaj ob času božje službe krčme prazne, cerkva pa polna, da se je marsiktera krivica poravnala in sovraštvo opustilo.

Pa kdo nam je misijon priskrbel?

Gotovo domači gospodje; in morda mi preč. in obče ljubljani naš oče in g. župnik ne bodo zamerali, da Jim očitno v imenu drugih faranov priskrbo zahvalo izrečem za trud in stroške in sitnobe,

kterih se niso zbal prevzemši sveti misijon na svoje rame.

Enaka hvala naj tudi našemu gorečemu g. kaplanu velja!

Da bi le mogli v svojem življenju kazati, da sv. misijon za nas ni bil zgubljen!

Eden faranov.

Iz Ponkve. (Poslano.) Kdor modrega nauka si kaj želi, — naj hitro na Gmajno se oglasi, — ker tamkaj je še mož vse vednosti, — ki tudi včasih slabo podučí. — Mož že precej visoke starosti, — je vžil si božje pravičnosti, — sam hudej boleznosti podvržen je bil, — posebno, če se hudo je razsrdil. — Edinega sina mu voda požrla — steber jegove starosti mu podrla, — žena na stopnicah se mu ubila, — in tako žalostno smrt storila. — Mož, ki si je vse nesreče vžil, — naj bi miru med sosedi ne kalil, — mir in zastopnost med sosedi, — sta zlahtnejši, kakor polni hlevi. —

Jož. Močnik,
vseučiliščnik.

Iz Maribora. Gospejska družba je napravila ubogim šolskim deklicam, ktere ima na svoji skrbi, v dvoranah šolskih sester, pri katerih ove deklice v šolo hodijo, 23. dec. prelepo razsvitljena jaslica, obložena z obilnimi darovi. Obdarovanih je bilo 150 deklic z obutljo in razno obleko, ktero so gospe in gospodične iz ljubezni do Božjega Deteta z lastnimi rokami izdelale. V ta namen so milostljivi knez in škof 40 gld. in družabnice z drugimi dobrotniki vred 232 fl. darovali. Vrh tega je se darovalo veliko raznega blaga, v vrednosti do 100 fl. Darove je delila družbena prednica, visoko rojena grofica Sofija Brandis, deklice pa so pred in po razdelitvi zapele veliko lepih pesem v čast rojstvu Kristu-sovemu. — Bodi gospejski družbi in jenim dobrotnikom za vse to prisrčna zahvala!

Od sv. Križa pri Ljutomeru. Človek bi še rad in lahko vsem veselo novo leto želel, ko bi se enkrat zamogel učakati, da bi silni davki manjši postajali. Vendar tega se ne moremo učakati. Pri nas vse toži, kako hudo da je za plačilo. Nismo ravno obilo pridelali v preminem letu. Ali to, kar še gleštamo, nima nobene cene. Če pa kmetu slabo ide, potem tudi rokodelcem in delavcem dobro iti ne more. Bog vedi, kako se bo to razmotalo. „Slov. Gospodar“ nam je pretečeni mesene vedel poročati, da nas čakajo letos še večje dače in še bolj trdno izterjevanje, ker je državni zbor stroške nastavil na na 403 milijone gold. Za božjo voljo, še starih dač ne zmoremo, kako bomo nove plačevali?

Konečno še postavim semkaj željo in prošnjo mnogih našincev do predstojnika Križevske občine, naj vendar enkrat da tisto drevo v lesih svojih srenjskih posestnikov poiskati, katero je prirastlo za pripravno brv čez potok murišča, ki teče tik cerkve. Mnogi ljudje, posebno Gerlevčani mu bodo hvaležni za ovo dobro delo.

Iz Korošega. (Razne novosti.) Poslanec Egger, kojega so mesta in trgi gorje koroški volili in ki se je z volilci sprl zaradi Predilske železnice, je svoj mandat položil. — Veliko veselje je našim liberalcem in nemčurjem napravila obzoba narodnjaka Petra Huterja v Klobasnici zaradi neke prenagle besedice pri nekej dražbi, na 3 mesečno ječo. No, bodi jim! Vsaj druga od njih pričakovali nismo. Ista porotna sodnija je obsodila tudi Primuša Nagele, ki je v Sp. Rožni dolini ljudi okradel za 245 fl. vrednosti. Dobil je 6 mesecev ječe. — V Glinju so imeli tamošnji učenci do novega leta počitnice, ker jim je pridni učitelj Krasnik umrl. Sedaj pride naslednik, katerega pa vsak želi v deveto deželo daleč proč od Glinj. Otroci ga bodo menda pozdravljali: g. učitelj, stariši pa g. brodnar!?

Denarna stiska vedno hujša prihaja. Eksekutivnim dražbam ni konca ni kraja. Razen tega pa še pritiskajo davkarje. Nek kmet je moral plačati 2 fl. 36 kr. eksekutivnih stroškov, ker je 26 fl. od 15. okt. do 15. nov. dolžen ostal. Čutimo, kam so nas naši liberalni politikarji spravili.

V Celovcu imamo dvoje učiteljskih pripravnišče, prvo za učitelje, drugo za učiteljice. Na prvem je nameščen 1 ravnatelj s 1700 letne plače, 2 učitelja s 1200 fl., 2 s 1000 fl., 3 s 1000 fl., 1 s 900 fl. in 4 s 800 fl. Na drugem so 3 učitelji s 1600 fl., 2 s 1000 fl., 1 učiteljica s 1000 fl., 3 učiteljice s 800 fl. Sploh vseh stroškov je na obojem pripravnišču skupaj na leto 31,456 fl. Že velja!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Novo leto nastopimo s še bolj trdnim prepričanjem da pri 403 milijonih stroškov in s 30—80 milijonov deficita sedanja nemška-liberalno ustavaška stranka ne bode dolgo več gospodariti zamogla. Liberalni listi pravijo, da je dr. Pražak, moravski poslanec, v Prago odpotoval Čehov nagovarjat, naj pridejo v dunajski državni zbor, da pomagajo sedanjo ministerstvo podreti. Mogoče a verjetno ni. — Minister Stremajer je večidel iz Nemčije prišedšim lutrovcem dovolil cerkve staviti v Innsbrucku in Meranu na Tirolskem brez prašanja tirolskega deželnega zbora, ki je leta 1866 sklenil, da se kaj takega ne sme zgoditi brez njegovega dovoljenja. — Sviti cesar so potrdili 2 vojna ukaza namreč: o avanžiranju pri vojni in pa o generalnem štabu. Tudi konservativni listi hvalijo novo uredbo, le eno bi bili še želeli, namreč, da bi generalni štab bil samo svitlemu cesarju podrejen, kakor na Pruskem, a ne tudi ob enem vojnemu ministru, ki je lahko vzet dнес iz liberalne, juter pa že iz kake druge stranke. V Trstu so te dni spustili prvič na morje novo krasno vojno ladjo oklopnico, katerej je ime: „cesar Maks“. Magyarski ministri niso hoteli 28. decembra priti na Dunaj, da

bi se z našimi pogovarjali o državni banki in o colninski pogodbi. To kaže, da hočejo Magyari res lastno banko in brž izdajati lastne bankovce.

Vnanje države. Pruski ministri so nekega sodnika po imenu Hofrihter, ker ni hotel prisegnoti na Boga, najpoprej zaprli potem pa iz dežele nagnali. Liberalci se nad tem hudujejo. Pravijo, da je to zatiranje svobodne vesti. Čudno, kedar se pa zatira svobodna vest škofov, duhovnikov in katoliških vernikov, potem je tem lažiliberalcem vse prav. — Karlisti so dobili novega, izvrstnega nadpoveljnika, grofa Caserta, ki se je že večkrat kot izvrsten skazal in je ud kraljevske rodbine. Silni sneg zabranjuje nadaljevanje vojske. — Angleži so bili v Aziji pri Peraku, kder so se naselili, hudo tepeni. — Na Filipinskih otokih, ki so daleč za Azijo, je razsajala strašna burja, ki je podrla 3800 hiš in zraven veliko živine ubila 250 ljudi.

Jugoslavjanska vojska zoper Turka.

Kaj da vlade storiti namerjavajo in kako Kristijanom pomagati, tega še naš minister Andrassy ni izpovedal. Na Dunaju neki prevlada misel, da bo treba Bosnijo z vojno zasesti. — Tem živahniji se vstaši. V Bosni so imeli zbor, kder so Sultanove ponudbe zavrgli in Slovenca Hubmajerja iz Ljubljane postavili za višjega poveljnika. Pri Črncem potoku med gozdnatim gorovjem se je 600 vstašev utaborilo, da zimo prebijejo. Turki so jih sicer napadali a dosedaj zastoj. V Hercegovini so vstaši Turkom vzeli 270 glav živine. Turki so dobili novega generala Mubattir-pašo, ker poprejšni niso ničesar opravili. Ni dvomiti, da bo tudi ta tepen odšel, če ga poprej ne zadene smrtno zrno kakega srčnega Hercegovincea!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

XXI.

Kmalu ko od Angeligrada pridemo mimo dvojne straže in se nekoliko na desno zasučemo, je pred nami stala vsa rimska imenitnost, stolna cerkva sv. Petra. — S. Pietro in Vaticano. — Kar si je srce želelo, to ima sedaj pred seboj, vendar ne tako blizo, kakor se na prvi trenutek očesu dozdeva. Zagnali se smo po prostrani, ravni ulici; mislili smo: kmalu bomo tam, in vendar še smo precej časa po trdi cesti brusili, preden stopimo na krasen trg pred Vatikanom. Neka znotranja tužnost se polasti človeka, kedar ima pred seboj razgrnjen zali trg in za njim glavno cerkev člega sveta, kedar pomisli, kar se je nekdanj tu godilo in kar se sedaj godi. Žalostne dogodbe iz prvih časov kristijanstva se pomikajo pred osupnjeno dušo, sili se jej izdehniti: O Gospod! tvoja pota so neizvedna, in tvoja previdnost — kdo jo zapopade? Tukaj na mestu sedanjega trga in tukaj, kjer sedaj oznanjuje največje cerkveno poslopje